

אירועי "גאות ושפל"

גל גואה של אלימות טרור פלשתיני פרץ ביום שישי ערב ראש השנה תשס"א ב- 29 בספטמבר 2000. בתפילות הבוקר שבמסגדי הר הבית רגמו מתפללים פלסטינים באבנים את המתפללים היהודים ברחבת הכותל ותקפו שוטרים באבנים ובבקבוקי תבערה. מהומות הר הבית הבעירו את רחבי יהודה, שומרון וחבל עזה, ואף את הערים הערביות שבתוך ישראל (ההתמודדות עם אלה הוטלה על משטרת ישראל). עימות מזוין זה היה הרציני ביותר מאז תחילת התהליך המדיני ב- 1993. למעשה, זו הייתה הפרה בוטה של הסכמי אוסלו, שבהם התחייבה הרשות הפלסטינית למנוע אלימות באזורים הנתונים לשליטתה. מאז פרוץ אירוע זה לא עבר יום אחד ללא אלימות רצחנית של טרור פלשתיני נגד ישראלים. איום שגבר במידה רבה והתעצם כאשר בתחילת העימות שילחה הרשות הפלשתינית לחופשי את מחבלי החמאס והג'יהאד האסלאמי שהיו כלואים בשטחה. פעילי ה"תנזים" המשתייכים ל"פתח" הפכו גורם מרכזי בתכנון פיגועי טרור ובביצועם. מאז פרוץ המהומות נעשו מספר ניסיונות להגיע לרגיעה, ומספר פעמים הוכרז רשמית על הפסקת אש, זאת בנוסף לעשרות מזכרי הבנה בין קציני צה"ל בכירים לעמיתיהם הפלסטינים. בכל אחד מהמקרים עמדה ישראל בהתחייבותיה, ואילו הפלסטינים התמידו באלימות שלוחת רסן.

הירי על שכונת גילה
בירושלים מאזור
בית ג'אלה

שניים מבין הפיגועים הקשים ביותר במהלך כל העימות הנוכחי אירעו בסוף חודש מרס (הפיגוע בנתניה בליל הסדר בו נהרגו 29 ישראלים, והפיגוע במסעדה בחיפה במהלך חול המועד פסח שבו נהרגו 15 ישראלים). חוסר המעש המוחלט של הרשות הפלסטינית לפעול נגד הטרור ואף השתתפותה הפעילה בפיגועי הטרור אילצו את מדינת ישראל לנקוט צעדים שמטרתם להיאבק במלוא העצמה נגד המפגעים ושולחיהם. ממשלת ישראל הכריזה על היו"ר יאסר ערפאת "אויב" והנחתה את צה"ל להיכנס לערים הפלסטיניות המרכזיות בשטחי A כדי לעצור את הטרור. כך למעשה, החל מבצע "חומת מגן".

מבצע "חומת מגן"

בעיצומו של ליל הסדר מרץ 2002 הגיעה הבשורה המחרידה על פיגוע ההתאבדות במלון "פארק" בנתניה, שעלה בחייהם של 29 בני אדם. 24 שעות לאחר מכן החליטה ממשלת האחדות, בראשותו של אריאל שרון, לפתוח במבצע "חומת מגן".

ישראל נכנסה למערכה הזו במצפון נקי, לאחר חודשים רבים של מאמץ להנמיך את אש הטרור ושל ניסיון לבלום שורה ארוכה של פיגועי מתאבדים. במרץ 2002 הגיע מספר הקורבנות לשיא חסר תקדים: 135 בני אדם קיפדו את חייהם במעשי טרור. עם הזמן החל המוראל הלאומי להישחק וחלקים בציבור הלכו ואיבדו את הביטחון בעוצמתו של צה"ל. נראה היה כי רק פעולה

משולבת בעומק מרכזי הטרור תביא למפנה בזירה. מבצע "חומת מגן" נמשך מספר שבועות. ישראל – מלוכדת ומגובשת כפי שלא הייתה שנים רבות – שילמה מחיר יקר וכואב בחיי לוחמים. במהלך המבצע הצליח צה"ל להרוס תשתית טרור מבהילה ומסועפת – לרבות מפעלי נשק ואמל"ח ומוקדי מימון, ריגול והסתה – בכל אזורי הרשות הפלסטינית. השיא היה, כמובן, בחיסול עיר טרור מוסתרת בג'נין, בירת המתאבדים.

קטעים מתוך ההודעה המדינית של ראש ממשלת ישראל מר אריאל שרון בכנסת ב-8/4/2002: "[...] נהגנו בסבלנות ובמתנות גם כשזוועה רדפה זוועה. למרות שידענו היטב שבכוחנו לפעול, ייחלנו לכך שלא נאלץ להפעיל את כוחנו [...] אבל ערפאת בחר בדרך אחרת[...], לכן החליטה ממשלת ישראל להורות לצה"ל, ואיתו שאר זרועות כוחות הביטחון, לצאת למבצע "חומת מגן", שמטרתו אחת: פירוק תשתיות הטרור [...]".

חיל החימוש ב"חומת מגן"

מלבד חילוץ טנקים וכלי רכב שהתקשו לצלוח את סמטאות הערים מבלי לגרור איתם בית או שניים, מספר הקחש"ר תא"ל זכריה חי, שחיל החימוש עבר בהצלחה גם את מבחן כשירותן של הימ"חים- יחידות מחסני חירום. צווי ה-8 שנשלחו לאלפי מילואימניקים היו למעשה צווי התייצבות גם לכלי נשק, למשקפות, לכלי רכב, לטנקים ולנגמ"שים שהיו מאופסנים במשך שנים ארוכות במחסני חטיבות המילואים, שעליהם מופקד חיל חימוש. מבצע חומת מגן היה הפעם הראשונה מאז מלחמת שלום הגליל שבה הוצאו הכלים מהאחסנה היבשה שבה נשמרו. כל צמרת חיל החימוש החסירה פעימה בשעה שהורדו מעליהם הכיסויים וקיוותה שלמרות השהייה הממושכת במחסני החירום, אמל"ח הפלדה יצליח לשעוט לעבר ערי הגדה ללא תקלות. הכלים שנפתחו יצאו לחימה הזו ברמת כשירות גבוהה מאוד.

שעת חירום

העבודה האמיתית ציפתה לחיילי החימוש דווקא בסיומו של המבצע. השבועות הספורים שבהם שהו הכלים מחוץ למשכנם הטבעי אילצו את החיילים המשרתים בימ"חים להשקיע זמן רב משירותם כדי להשיב אותם למצב הכשירות שבו היו נתונים לפני המבצע.

תיקון טנקים
במחסום 300 - בית לחם

מרוץ החימוש - מבחן בזמן אמת

המבצע הזה תרם למוניטין של חיל החימוש תרומה ניכרת, אף הרמטכ"ל ציין לשבח את מערך האחזקה באמצע המלחמה, והעלה על נס את חיל החימוש ואת רמת הכשירות הגבוהה של הכלים.

"הטנקיסטים יוצאים מהפתח, והם אפילו לא יודעים שחיל החימוש הוא זה שחילץ אותם", מסביר הקחש"ר, "אבל הטנקיסטים למדו במלחמה זו כמה דברים. חיל החימוש הוא חיל אפור, שלא תמיד מתעניינים בו, אבל פתאום אתה רואה בזמן אמת את תוצאות המבחן. החיל הזה הוכיח את עצמו ברגעי משבר. גם המח"טים והמג"דים אומרים את זה. בסיכום עם הרמטכ"ל ללקחי חומת מגן המח"טים עלו לבמה ואמרו שחיל החימוש הוכיח את עצמו במלחמה הזו מעל ומעבר".

650 – יחש"מ בלחימה

המציאות החדשה אילצה את היחש"מ להתאים את תפיסת האחזקה שלה ללחימה במרחב איו"ש (אזור יהודה ושומרון). תפיסה זו התבטאה בהקמת אתר קדומני שריכוז לתוכו את כוחות האחזקה בדרג ב' של יחידות המילואים ושל כיתות מהסדנאות ביחש"מ. את הפיקוד על האתר הקדומני קיבל מפקד סדנה בקעות רס"ן צוריאל אפרים. הסדנאות העורפיות שלחו כיתות אחזקה במקצועות השונים כדי לתת כתף למאמץ האחזקה. זו הייתה הוכחה חותכת כי יחש"מ 650 הוא ארגון חזק ואיכותי המסוגל לעמוד בריבוי המשימות וליישם אחריות כוללת על אחזקת פיקוד המרכז בשעת חירום.

העמסת אמבולנס פלשתיני פגוע

החלפת חט"כ מגח בפאתי בית לחם

במהלך מבצע "חומת מגן" גילו קציני היחש"מ, הנגדים והחיילים מוטיבציה ומקצועיות יוצאת דופן בעיקר בעת ביצוע משימות האחזקה ומשימות החילוץ אשר התבצעו לרוב תחת אש. כל היחידות הלוחמות במרחב פיקוד מרכז ראו בלוחמים הטכנולוגים כוח מאחזק תומך שמגיע בכל עת מלא רצון וחדור מוטיבציה לביצוע תפקידם.

כיתות האחזקה פעלו בשיטת "נהג מרוצים": כאשר כוח לוחם יצא מהערים הפלשתיניות לצורך רענון, כיתות האחזקה הגיעו אליו וביצעו טיפולים ותיקונים במקום.

מערך האחזקה ביחש"מ 650 פעל ללא דופי ואפילו זכה לשבחים רבים, אלוף הפיקוד העניק צל"ש מיוחד על חילוצים תחת אש לרנ"ג ריצרד אויזרת, סמ"פ סדנת ישי.

הגדיל לעשות הרמטכ"ל בכנס נגדים אשתקד כשאמר כי הוא מוקיר ומעריך את עבודת היחש"מ של פיקוד המרכז במבצע "חומת מגן". דברים אלו נתנו משנה תוקף שאכן יחש"מ 650 הוא גוף האחזקה המרכזי בפיקוד מרכז, ואף היה גולת הכותרת במתן האחזקה בלחימה במהלך המבצע בצורה נחרצת. נראה אפוא כי ההערכה של החיל ושל אט"ל על ההשתלבות בלחימה הייתה גבוהה.

יחש"מ 650, בשונה מגופים מקבילים, אחראי על האימונים, על הבט"ש ועל תוכנית עבודה פיקודית יזומה ומזדמנת. כמו כן מאז תחילת שנות האלפיים נוספה אחריות משמעותית: אחזקה בלחימה ופיקוד על אחזקה בדרג ב' במערך החירום.

זאת ועוד שינויים בגישות הניהוליות בצבא ובמאפייניהן אילצו את היחש"מ לבצע תהליך מהותי לצורך התאמת הארגון למשימות ולמציאות המשתנה. בין הנושאים המרכזיים ניתן למנות את גישות הניהול המתקדמות: משק סגור ומבוזר, מבצעים וכשירויות המותאמות לאחזקה בלחימה, המקצועיות וההכשרה במסגרת היחש"מ וניהול הידע כצעד משלים.

היחש"מ התמקם אם כן בחזית האט"ל מבחינת המודעות, תשומת הלב וההשפעה על הלחימה בפיקוד מרכז ובמדינת ישראל.

יתר על כן בזכות רוח ההתנדבות לביצוע משימות הצליח היחש"מ ליצור תלות גבוהה בו מתוך הערכת יכולתו.

החרמת כספות בבית לחם

מפקד היחש"מ מפקח מקרוב בעת חילוץ בבית גיאלה

יחש"מ 650 בשנות האלפיים

יחש"מ 650 בשונה מן היחש"מים המקבילים הוא בעל מוטת שליטה רחבה מאוד -11 פלוגות, והעבודה בו קשה.

שינוי של תפיסה ארגונית הוא מהלך שעל פי כל הדעות, יכול להשיג לעיתים את ההיפך. ואולם למרות אירועי "גאות ושפל" ועם כל הקושי הכרוך בכך, אל"מ גיורא אלמוג מפקד היחש"מ, סימן את המטרה האסטרטגית והציב יעדים טקטיים להגשמתה. תהליכים אלו כללו מספר נושאים מרכזיים:

✓ מעבר מ"אנשי קבע מקצועיים" למפקדים בעלי "ראש גדול" הנוטלים חלק באחריות על חיילים, ועל תהליכים שלמים תוך הרחבת נקודת המבט. תהליך זה נתמך בתוכניות הכשרה וחניכה. נפתחו הכשרות תומכות תפקיד ביחש"מ, כדוגמת קורס מפקדי מחלקות, כמו כן נפתחו שלוש כיתות תוכ"ש (כיתות לימוד תוך כדי שירות) בתחום התעשייה והניהול ובתחום הנדסאי הרכב, שמטרתם התמקצעות הנגד וובנייתו לטווח הארוך.

✓ אימוץ תהליכי ניהול שיטתיים שנועדו להגביר את המקצועיות והיעילות הארגונית.
✓ חיזוקם ושיפורם של תהליכי ניהול הידע - המטרה היא להגביר את זמינות השירות ואת איכותו. מטרה נוספת היא לחזק את מערכת שירות לקוחות שתוצאתה קיצור זמני תגובה מול הלקוח, בד בבד עם ריכוז הפניות וניהול הלמידה הארגונית של תחום השירות.

יתר על כן הציב אל"מ גיורא אלמוג יעדים נוספים: הקניית מושג "היחש"מ כדרך חיים", פיתוח גישות ניהוליות חדשות, סיוע ושותפות בקהילה, סיוע ליחידות העוסקות בלחימה וקביעת אחריות משימתית כוללת כגון: מרחב קו המים - סדנת בקעות, מרחב איו"ש - סדנת בית אל.

מן הראוי לציין כי בתקופה זו חלו שינויים מרחיקי לכת: היחש"מ עבר ממצב של שקט למצב של אחזקה בלחימה. מיחש"מ סטטי - ליחש"מ נייד. במהלך אירועי "גאות ושפל" נטל היחש"מ חלק בתרגיל הגדול מסוגו בצה"ל - "תרגיל אלמוגים", לאחר תרגיל זה הופקו לקחים והחלה עבודת מטה לשם גיבוש של תפיסת ההפעלה והתאמתה ללחימה העתידית. במבצע "חומת מגן" יושמה תפיסת ההפעלה שתוכננה וגובשה בתקופת אירועי "גאות ושפל" ובתרגיל היחש"מ.

תפיסת הפעלה זו סייעה במתן אחזקה טובה יותר; הוקם אתר קדומני שריכוז כוחות אחזקה במילואים שהיו במרחב תחת פיקודו של מפקד סדנה בקעות. חיילי הפלק"ד במילואים שולבו יחד עם נגדים בכירים מהסדנה, מהלך שתרם רבות למקצועיותם של חיילי המילואים. פועל יוצא מכך היה שמירה על רמת כשירות גבוהה ביותר של הכלים.

לאחר מבצע "חומת מגן" החלה עבודת מטה מואצת לשם מוכנות לביקורת פרס הרמטכ"ל, ואכן הוענק ליחש"מ 650 מקום ראשון במסגרת תחרות פרס הרמטכ"ל

ההצלחות הרבות שהיו מנת חלקו של היחש"מ הביאו לביקורים רבים של מכובדים החל מעוזר שר הביטחון לתעשיות, חברי כנסת, אלופי הפיקוד, ראשי אט"ל, קחש"ר, ומפקדים מיחידות הפיקוד ואט"ל.

תקצר היריעה מלהכיל את ההתחדשות שעבר היחש"מ במהלך שלוש השנים הראשונות של דור האלפיים. כיום ניתן לראות את המשרתים ביחש"מ הולכים בראש מורם בזכות העשייה הרבה ובזכות הפירות הנאים שהם קוצרים.

היחש"מ כ"דרך חיים"

היחש"מ כ"דרך חיים - ברעיון זה גלום "אני מאמין" של מעורבות בפרט, של תרומה לקהילה ושל הווי ביחש"מ.

הטיפול באדם באשר הוא זכה למיקוד ולעדיפות מוחלטת.

יחס זה התבטא בהתמדה על פיתוח המקצועיות של הפרט ומתן דגש על פיתוח הנגד ולא רק על שכרו. פיתוח זה הוא פועל יוצא של הרחבת ההשכלה והידע, שבזכותם יתומרץ הנגד בעתיד.

כמו כן הודגש הצורך באיכות השירות וזמינותו והתוצאה היא שביעות רצון מרבית של לקוחות. המודעות לשיתוף עם הקהילה הוא נדבך חשוב בליבת העשייה היומיומית, מהלך שאותו טיפחה היחידה תוך הקשבה לרחשי הלב בקהילה באמצעות בניית מערכת ענפה המאמצת לחיקה את הקהילה מבחוץ, באמצעות תמיכה, סיוע, והירתמות לכל משימה לדוגמה: אירוח ואימוץ של ילדים מוגבלים, סיוע לקשישים, צביעת בתים ומוסדות, ארגון סל מוצרים לחגים למשפחות נזקקות, ובכך לשמש גוף תומך הן בפן הביטחוני והן בפן החברתי-ציבורי.

על כל אלה זכה יחש"מ לשורה ארוכה של תעודות הצטיינות והערכות כשביניהן פרס הרמטכ"ל - מקום ראשון כיחידה מצטיינת, צ"ש הרמטכ"ל לארץ ישראל יפה, פרסי סדנאות מצטיינות ועוד.

תם ולא נשלם – הפעילות הבלתי נלאית של היחש"מ ממשיכה במלוא העוצמה בכל אשר הוא נדרש גם בימים אלו ממש.

כל אמצעי מקדש את המטרה-
הובלת ציוד לקסבה בחברון

כוחות מכלל היחש"מ חוברים
למיגון החיילים בחברון

אל"מ גיורא מבקר את כוחותיו בחברון